

Spis treści

Wprowadzenie

1. Teoretyczne podejście do stosunków międzynarodowych

1.1. Stosunki międzynarodowe jako dyscyplina naukowa	22
1.1.1. Stany Zjednoczone i Europa Zachodnia	23
1.1.2. Polska nauka o stosunkach międzynarodowych	27
1.2. Kategorie teoretyczne	29
1.2.1. Suwerenne państwo	29
1.2.2. Stosunki międzynarodowe a stosunki wewnętrzne	30
1.2.3. Poziom analizy	33
1.2.4. Przyczynowość	34
1.2.5. Siła	36
1.2.6. Równowaga sił	38
1.3. Funkcje teorii	40
1.3.1. Teorie a paradygmaty	40
1.3.2. Poziom agregacji	43
1.3.3. Jakość teorii	47
1.4. Systematyka teorii stosunków międzynarodowych	50
1.4.1. Trójpodział: realizm, liberalizm, globalizm	50
1.4.2. Pozytywizm, społeczny konstruktywizm, postpozytywizm	53

2. Realizm

2.1. Tradycje realizmu	59
2.1.1. Realizm kompleksowy	60
2.1.2. Fundamentalizm	63
2.1.3. Konstytucjonalizm	64
2.1.4. Strukturalizm	68
2.2. Realizm współczesny	71
2.2.1. Realizm praktyczny	73
2.2.2. Realizm klasyczny	76
2.3. Debata między realizmem a idealizmem	81
2.4. Geopolityka	84
2.4.1. Państwo organiczne	87

2.4.2. Teoria sfer wpływów	88
2.4.3. Geopolityka globalna	89
2.5. Behawioralizm	91
2.6. Debata między behawioralizmem a tradycjonalizmem	97
2.7. Realizm strategiczny	100
3. Liberalizm	103
3.1. Tradycje	105
3.1.1. Liberalizm kompleksowy	108
3.1.2. Liberalizm instytucjonalny	109
3.1.3. Liberalizm ekonomiczny	111
3.1.4. Idealizm	112
3.2. Idealizm międzywojenny i powojenny	113
3.3. Tradycyjne teorie integracji	116
3.3.1. Funkcjonalizm	117
3.3.2. Federalizm	120
3.3.3. Transakcjonizm	122
3.3.4. Neofunkcjonalizm	124
3.4. Teorie racjonalnego wyboru	128
3.4.1. Paradygmat biurokratyczny	130
3.5. Teoria demokratycznego pokoju	132
3.6. Teoria bezpieczeństwa zbiorowego	137
3.6.1. Realistyczna krytyka	138
4. Globalizm	141
4.1. Teorie imperializmu	143
4.1.1. Teorie liberalne	145
4.1.2. Marksizm i teoria Lenina	146
4.1.3. Teorie społeczno-psychologiczne	149
4.2. Teoria zależności	150
4.2.1. Model funkcjonowania świata	151
4.2.2. Teorie zależności a teorie modernizacyjne	154
4.3. Teoria systemu światowego	157
4.3.1. Zasady funkcjonowania systemu światowego	159
4.3.2. Krytyka	161
4.4. Neogramscianizm	163
4.5. Marksizm neoklasyczny	167
4.6. Debata międzyparadygmatyczna	170
5. Neorealizm	175
5.1. Realizm strukturalny	176
5.1.1. Teorie systemowe a teorie redukcyjne	177
5.1.2. Struktura systemu międzynarodowego	179

5.1.3. Porównanie realizmu klasycznego i strukturalnego	183
5.2. Biegunowość a stabilność systemu międzynarodowego	185
5.3. Realizm defensywny a realizm ofensywny	190
5.3.1. Teoria równowagi zagrożenia	195
5.4. Realizm zależny	197
5.4.1. Znaczenie broni nuklearnej	199
5.5. Realizm neoklasyczny	201
5.5.1. Teoria hegemonicznej stabilności	203
5.5.2. Realizm strukturalny a realizm neoklasyczny	204
5.6. Realizm kulturowy	206
5.7. Zdolności eksplanacyjne realizmu	208
6. Neoliberalizm	213
6.1. Kompleksowa współzależność	216
6.1.1. Zyski relatywne a zyski absolutne	220
6.2. Teoria gier a współpraca międzynarodowa	222
6.2.1. Kooperacja (dylemat więźnia)	223
6.2.2. Koordynacja (walka płci)	225
6.2.3. Perswazja	225
6.2.4. Zapewnienie (polowanie na jelenia)	226
6.3. Organizacje międzynarodowe	227
6.4. Teoria reżimów	229
6.4.1. Klasyfikacja reżimów	232
6.4.2. Multilateralizm	236
6.5. Debata wewnątrzparadygmatyczna	238
6.6. Globalizacja	241
6.6.1. Wpływ na państwo	243
6.6.2. Stanowiska sceptyków i globalistów	245
6.7. Teorie końca	246
6.8. Liberalizm współczesny	251
7. Szkoła angielska	253
7.1. Tradycje	255
7.2. Kategoria społeczności międzynarodowej	259
7.2.1. Społeczność międzynarodowa w historii	264
7.2.2. Instytucje społeczności międzynarodowej	265
7.2.3. Charakter współczesnej społeczności międzynarodowej	267
7.3. Triadetyka szkoły angielskiej	269
7.4. Konstruktywizm szkoły angielskiej	273
7.5. Nurty w ramach szkoły angielskiej	276
7.5.1. Pluralizm	276
7.5.2. Solidaryzm	277
7.5.3. Problem spójności założeń	279

7.6. Społeczność międzynarodowa Unii Europejskiej	282
7.6.1. Wyjaśnienie integracji europejskiej	282
7.6.2. Szkoła angielska a neofunkcjonalizm	287
7.7. Znaczenie szkoły angielskiej	289
7.7.1. Program badawczy	290
8. Konstruktywizm	291
8.1. Tradycje	293
8.2. Konstruktywizm a racjonalizm	295
8.2.1. Klasyfikacje teorii według wpływu struktury i znaczenia idei	300
8.3. Nurty w ramach konstruktywizmu	301
8.3.1. Stanowiska epistemologiczne	304
8.4. Społeczne pochodzenie rzeczywistości	306
8.4.1. Aktorzy i tożsamości	306
8.4.2. Struktura systemu międzynarodowego	310
8.5. Struktura normatywna społeczności międzynarodowej	314
8.5.1. Transformacja kultury społeczności międzynarodowej	316
8.5.2. Proces komunikacji	318
8.5.2. Perspektywa kultury światowej	319
8.6. Suwerenność jako konstrukcja społeczna	321
8.6.1. Postrzeganie bezpieczeństwa	322
9. Teorie integracji europejskiej	327
9.1. Realizm a integracja europejska	329
9.2. Liberalizm międzyrządowy	333
9.2.1. Porównanie neofunkcjonalizmu i liberalizmu międzyrządowego	338
9.3. Klasyfikacje teorii integracji	342
9.4. Nowy instytucjonalizm	343
9.4.1. Instytucjonalizm racjonalnego wyboru	345
9.4.2. Instytucjonalizm historyczny	346
9.4.3. Instytucjonalizm socjologiczny (konstruktywizm)	348
9.4.4. Porównanie nurtów instytucjonalnych	350
9.5. Spór o istotę Unii Europejskiej	354
9.6. Unia jako system polityczny	359
9.6.1. Studia porównawcze	360
9.6.2. Wielopoziomowe zarządzanie	361
9.6.3. Koncepcja fuzji	363
9.6.4. Państwo regulacyjne	365
9.7. Unia jako aktor	367
10. Feminizm, teorie krytyczne, historyczna socjologia	371
10.1. Feminizm	372
10.1.1. Nurty	374

10.1.2. Zainteresowania badawcze	378
10.1.3. Druga generacja	381
10.2. Teorie krytyczne	383
10.2.2. Postrzeganie stosunków międzynarodowych	385
10.2.3. Krytyczne studia nad bezpieczeństwem	388
10.3. Historyczna socjologia	389
10.3.1. Problematyzacja państwa	390
10.3.2. Rodzaje władzy	391
10.3.3. Szkoła Cambridge	395
11. Teorie normatywne i postmodernizm	397
11.1. Debata pozytywizm versus postpozytywizm	398
11.1.1. Wyjaśnienie a zrozumienie	400
11.1.3. Podział teorii według stanowiska ontologicznego i epistemologicznego	402
11.2. Teorie normatywne	404
11.2.1. Komunitaryzm	407
11.2.2. Kosmopolityzm	409
11.2.3. Koncepcja obywatelstwa światowego	413
11.2.4. Porównanie komunitaryzmu i kosmopolityzmu	414
11.3. Postmodernizm	418
11.3.1. Tekstualność i dyskurs	419
11.3.2. Genealogia, dekonstrukcja, logocentryzm	422
11.3.3. Suwerenne państwo	427
11.3.4. Suwerenny człowiek	431
11.3.5. Krytyka	433
Zakończenie	434
Bibliografia	437
Indeks nazwisk	470
Spis studiów przypadku	482
Spis tabel	483
Spis rysunków	485